شاکاری بێکاران

حەمەسەعید حەسەن
وەرگری خەڵاتی ئاراس

لەم قوناغە ‹چارەنووساوی!›یەدا، (کە بە پێی فەرموودەی سیستانیی لە ڕێی ئیسلامدا سیسەهەڵگەڕاو، جیاکردنەوەی ئایین لە دەوڵەت مەحاڵە و شەریعەتی شیعە، مەنبەعی تەشریعە،) فەرهاد شا‹کەل›ی، بە پشتگیریی دووان لە یارانی، سەختترین ‹کەل›ی لێ گرتووین و واتای کەس پەی پێ نەبردووی وشەی (stipendium)ی وەک لۆکە بۆ شی کردووینەوە.

شاکەلی و یارانی کە ساڵانێکە ئەگەر ئاو لایەکی دنیای بردبێت، بێدەنگییان هەڵبژاردووە، ئەو غەدرە گەورەیەیان پێ قووت نەچووە کە لە وشەی ئازداری ستیپێندیوم کراوە و بە بەیاننامەیەک (٢٠٠٥/١/٢٩) کە بۆ سایتە کوردییەکان، ڕادیۆ ناوچەییەکان و ڕۆژنامە کوردستانییەکانیان هەناردووە، هەڵوێستیان نواندووە! شیاوی گوتنە دوو هاوئیمزاکەی شاکەلی، یەکەمین جاریانە چاوانی خوێنەرانی سایتە کوردییەکان، بە کلی بەرهەمی قەڵەمی سەرکێشیان بڕێژن و هەر سێکیشیان یەکەمین کەڕەتیانە، شاکاری زادەی بێکارییان، بۆ پاشکۆی کوردستانی نوێ ڕەوانە بکەن!(١)

بنووسانی ئەو بەیاننامەیە کە هاوزەمان لە کەناڵە قاقەزی، هەوایی و ئەلکترۆنییەکانەوە پەخش کراوە، نەک هەر هیچ هەڵەیەکیان ڕاست نەکردووەتەوە، بەڵکوو کەوتوونە نێو گۆمی قووڵی گەلێک هەڵەشەوە! ئەوان پێیان وایە، تا هەنووکە سێ کورد خەڵاتیان لە سوێد وەرگرتووە: شێرکۆ بێکەس و سەلیم بەرەکات، خەڵاتی توخۆلسکی و فەرهاد شاکەلی، خەڵاتی پێشانگای کتێب. وەلێ ڕاستییەکەی ئەوی شێرکۆ بێکەس و سەلیم بەرەکات وەریانگرت، کۆمەک بوو نەک خەڵات، ئاخر بە سوێدی ناوی (Tucholsky<u>stipendium</u>)ە، ‹ستیپێندیۆم›یش بە واتای کۆمەک دێت. ئەوی گومانی لەم قسەیە هەیە، با زەنگێک بۆ (pennklubb) لێ بدات و بپرسێت، ئەرێ بە ڕاست (Tucholsky<u>stipendium</u>) کۆمەکە یان خەڵات؟ ئەوی لەبەر کتێب لەسەر مێز فرۆشتنیش بەر فەرهاد شاکەلی کەوت، چونکە تەنیا سێهەزار و پێنجسەد کرۆنی سوێدی بوو، لە سووکایەتی پێ کردنەوە نزیکتر بوو وەک لەوەی خەڵات بێت.

*

(١) لەو باسەدا کە محەممەد ئوزون لە ڕۆژنامەی (D.N)دا، بە ناونیشانی (شاعیری خەم و بەرەنگاربوونەوە)وە، لەسەر شێرکۆ بێکەسی نووسیوە، (Tucholsky<u>stipendium</u>)ی بە کۆمەک لە قەڵەم داوە.(٢)

(٢) لە پێشەکیی کتێبی شیعرە بە سوێدی کراوەکانی شێرکۆ بێکەسدا، کە نووسەری سوێدی لارس بێکستریۆم، نووسیویەتی، ئەویش (Tucholsky<u>stipendium</u>)ی هەر بە کۆمەک ناوزەد کردووە، ئەوەتا دەڵێت: (شێرکۆ بێکەس دوای ئەوەی ماوەی کورت کورت لە سوریا و لە ئیتالیا مایەوە، لە حوزەیرانی ١٩٨٧دا، بۆ وەرگرتنی کۆمەکی توخۆلسکی کە پێن کلوبی سوێد بە نووسەرانی ئاراوگەی دەبەخشێت، هاتە سوێد.)(٣)

(٣) فاکتەری سیاسی لە دوای بەخشینی کۆمەکی توخۆلسکییەوەیە نەک ئەدەبی: شێرکۆ بێکەس هێشتا

دێڕەشیعرێکی نەکرابوو بە سوێدی کە ئەو کۆمەکەی وەرگرت. سەلمان ڕوشدی و تەسلیمە نەسرینیش هەر لە سۆنگەی فاکتەری سیاسییەوە وەریانگرت.

(٤) کورت توخۆلسکی 〈١٨٩٠ ـ ١٩٣٥〉 ساتیر و ڕۆماننوسێکی جولەکە بوو، لە ترسی نازیيەکان، لە ئەڵمانیا هەڵات و لە سوێد، لەبەر دەستکورتی خۆی کوشت. لەمێژە لە سوێد، بۆ پینەکردنی ئەو ڕیسواییە، ساڵانە کۆمەکی توخۆلسکی بە نووسەرێکی بێدەرامەتی لە زێدی خۆ ڕاونراو دەدرێت.

*

ئەو ستیپێندیومی کارەی Arbetsstipebdium لە لایەن سندووقی نووسەرانی سوێدەوە دەدرێت، نە لەخۆڕا دابەش دەکرێت و نە لەبەر دەستکورتی بەم و بەو دەبەخشرێت. ساڵانە سەدان، ئەگەر نەڵێم هەزاران نووسەری سوێدی و سوێدنشین داوای دەکەن و زۆریان بەریان ناکەوێت. ستیپێندیومی کار، کە نە خەڵاتە و نە دەستگیرۆیی، بۆیە بە نووسەر دەدرێت تا خۆی بۆ نووسین و لێکۆڵینەوە تەرخان بکات، یان بۆ سەفەرێک پێی دەدرێت کە بە مەبەستی ئەنجامدانی پرۆژەیەکی ئەدەبی بکرێت. شیاوی باسە، نووسەری ئەم ڕوونکردنەوەیە، هەرچەندە پێویستی بە دەستگیرۆیی نەبووە، وەلێ گەلێک جار و گەلێک جۆر ستیپێندیومی وەرگرتووە و بە یەکێکیشیان ڤۆلڤۆیەکی لە کارگە دەرهێناوە.

ڕێز لە وەختی خوێنەر دەگرم و تەنیا هەندێکی دیکە لە هەڵەکانیان ڕاست دەکەمەوە:

(١) ئەو وڵاتەی ئێمە لەمێژە لێی دەژین، (سوێد)ی ناوە، نەک سوید!

(٢) ئەو زمانەی خەڵکی سوێد پێی دەدوێن، سوێدییە نەک سویدی!

(٣) توخۆلسکی نەک تۆخۆلسکی!

(٤) سندووق نەک سنووق.

(٥) ئەم دەستگیرۆییە دەدرێت بەو نووسەرانە، هەڵەیە، ئەم دەستگیرۆییە بەو نووسەرانە دەدرێت، ڕاستە.

(٦) ئەم دەستگیرۆییە هەمدیس دەدرێت بەو نووسەرانەی لە سویددا ژین بەسەر دەبەن. هەمدیس بۆ ئەو شوێنەیە هەڵەیە، هەروەها ڕاستە.

(٧) هیچ کام لەو خەڵاتانەی سایت و دەستگاکانی ڕاگەیاندن و ڕۆژنامە کوردییەکانی پڕ کردۆتەوە...

* دەزگاکانی ڕاگەیاندن لەو جێیەدا هەڵەیە، ئاخر سایت و ڕۆژنامەش هەر دەزگای ڕاگەیاندنن!

* کوردییەکانی هەڵەیە، کوردییەکانیان ڕاستە.

* کردۆتەوە هەڵەیە، کردووەتەوە ڕاستە.

(٨) ئێمەش زیاتر لە چەند جارێک وەرمانگرتووە. ئەم ڕستەیەش هەڵەیە، 〈زیاتر〉 و 〈چەند〉 یەکێکیان زێدەیە. دەبێت بنووسین: ئێمەش زیاتر لە جارێک وەرمانگرتوە، یان: ئێمەش چەند جارێک وەرمانگرتووە.

بۆیە ئەم هەموو هەڵانە و زۆری تریشیان تەنیا لە یەک لاپەڕەدا کە بە فۆنتی درشت نووسراوە، کردووە، چونکە چاویان بە سەرکەوتنی کەسدا هەڵنایەت، ئەوە ئێرەیی بەم و بەو بردنە، بەرچاوی لێڵ کردوون و زمانی خۆیانی لە بیر بردوونەوە.

2005. 02. 08

(١) ئەدەب و هونەری کوردستانی نوێ، ل١ی ڕۆژی ٢٠٠٥/٢/٣

(2) Mehmed Uzun, Sorgsen och motstondets diktare, D.N 15. 08. 1987

(3) (Efter korta perioder i Syrien och Italien kom Sherko Bekas till Sverige i juni 1987 för att ta emot Svenska pennklubbens Tucholsky<u>stipendium</u> för exilförfattare.)(Sherko Bekas, Små Speglar 1989 s. 9)